

ních let samo dalo pokyn, aby alespoň některé z drahotných výpomocí (kovoprůmyslové dělnictvo, Zbrojovka), byly pokládány za důchod dani nepodrobený.

Může-li příjemce odměny počítati s ní, alespoň pravděpodobně jako se svým důchodem i když ne v určité výši, jest vyloučena mimořádnost odměny a tato podléhá dani plnou měrou, což konečně vyplývá z toho, že zaměstnanec může počítati s odměnou, která je v podniku obvyklá a obvyčejně se vyplácí (dary z milosti od býv. zaměstnavatele, vánoční, novoroční odměna obvykle vyplácená, jiné dary obvyčejně vyplácené, bilanční atd.).

K vánočním a novoročním odměnám bylo by ještě podotknouti, že i když jejich výplata není obvyklou a nelze s nimi počítati jako s příjmem, jsou tyto pokládány finanční správou za důchod dani podrobený, ježto vánoce a Nový rok (stejně i sestavení bilance) není žádnou mimořádnou okolností k výplatě, jak vyslovilo též ministerstvo financí v posledním svém výnosu o vánočních odměnách v roce 1941.

III.

Ohledně paušálu podle § 15, č. 1, písm. d) zákona o přímých daních, jehož se obvyčejně zaměstnanci dožadují, když již odměna byla berní správou pokládána za dani podrobenou, bylo by říci tolik:

Jde-li o odměnu, na niž je právní smluvní nárok (smluvně zaručená remunerace atd.) přísluší plný paušál podle cit. ustanovení tedy 20% z prvých 40.000 K a 10% z dalších 20.000 K, ovšem počítaný z úhrnu všech služebních požitků včetně odměny.

Není-li na odměnu právního žalovatelného nároku a byla-li tato uznána za zdanitelnou jen proto, že důvody její výplaty nejsou mimořádné, pak přísluší jen paušál 5% do výše 60.000 K, ježto jde o požitky, uvedené pod č. 3 a 4 § 11 zák. o př. d. [§ 15, č. 1, písm. d) zák. o př. d. ve znění vl. nař. 162/40 Sb.], při čemž ovšem všechny tyto požitky se opět sčítají. Předpokladem pak ještě je skutečnost, že tyto požitky nepřekročily K 100.000.— Jan Brdička.

Literatura.

Gallas - Neubauer: **Nové předpisy o pensijním pojištění soukromých zaměstnanců ve vyšších službách.** 1942, 424 stran, cena váz. 100 K.

Podmětem k vydání díla jest novela pensijního zákona č. 316/1941 Sb. Tato novela uložila sice ministerstvu hospodářství a práce, aby vydalo úplný text zákona o pensijním pojištění č. 26/1929 Sb. se zřetelem na novely; jelikož se to však nestalo, je pro praxi tím užitečnější, že autoři komentáře sami úplně znění vedle novely otiskují.

Komentář vykládá novelisované předpisy, kdežto, pokud platí předpisy dosavadní, odkazuje na komentář původního zákona č. 26/1929 Sb. od týchž autorů.

V úvodu uvádí autoři o novele č. 316/1941 Sb. (druhá novela), která nabyla účinnosti dne 1. října 1942 toto:

»Novela sleduje dva hlavní účely:

a) přizpůsobiti pensijní pojištění změněným poměrům hospodářským, zejména zvýšené hladině hospodářských čísel,

b) odstraniti zmíněný nepoměr mezi dávkami a úhradou.

Účelu ad a) dosahuje se předně rozšířením tříd služného z 11 na 14,

čímž se v pojištění zachycují a zhodnocují pro výši pojistného i výši dávek vyšší služební příjmy (nejvyšší pro pensijní pojištění relevantní služební požitky byly před novelou K 42.000, po novele K 60.000), což odpovídá vývoji platových poměrů z poslední doby (§ 4). Dále dosahuje se tohoto účelu zvýšením pojistného, odpovídajícím povšechnému zvýšení hospodářských čísel (důchodů, cen, režijních položek atd.) (§ 63) a konečně příznáním přídatku k důchodům (čl. III). Sociální povaha tohoto přídatku je patrna z toho, že se přiznává u jednotlivých druhů důchodů stejnou částkou bez ohledu na výši důchodu a že se přiznává jen potud, pokud úhrn důchodu s přídatkem nepřevyší určitou hranici, kterou zákonodárce pokládá za hranici potřebnosti důchodce. Zvýšení pojistného činí něco přes 30% dosavadního pojistného, přídatky k důchodům rovnají se v průměru asi 15% dosavadních důchodů.

Rozšíření tříd služebního (zachycení vyšších služebních požitků pro vymezení pojistného) a zvýšení pojistného jsou však současně též prostředky vedoucí k dosažení účelu ad b). K obvyklému prostředku k dosažení takového cíle, t. j. ke snížení dávek, novela přirozeně přikročiti nechtěla a ze sociálních důvodů ani přikročiti nemohla, neboť sociální motiv za současné hospodářské situace vede právě k opatření opačnému (přídatky k důchodům). K určitému omezení výše dávek v důsledku novely dochází jen při zvýšení za nepojištěnou dobu [§ 177 a), odst. 2], které náleží na příště jen potud, pokud úhrn důchodu a zvýšení nepřesáhne určitou část průměrných aktivních požitků pojištěnce, a u výbavného, které nesmí přesáhnouti 80% zaplaceného pojistného (§ 35, odst. 2). Naproti tomu bylo přikročeno v některých směrech — v soulase s přítomnou příznivou situací na pracovním trhu — ku ztížení podmínek pro dosažení dávek a odstranění výhod osob, které svým celoživotním a sociálně nastavením nenáleží do okruhu lidí, pro něž bylo pensijní pojištění zřízeno, t. j. těch jichž hlavním existenčním povoláním jest zaměstnání vyššími pracemi v námezdném poměru soukromoprávním. V prvním směru (ztížení podmínek pro dosažení dávek) zavádí novela především vyšší fyzické stáří pro nárok na starobní důchod (65 let místo dosavadních 60 u mužů a 55 u žen), které lze nahraditi v nižším stáří buď delší příspěvkovou dobou (180 příspěvkových měsíců ve stáří 60 let nebo 480 příspěvkových měsíců bez ohledu

na stáří) nebo delší nezaviněnou nezaměstnaností (ve stáří 55 let) za níž jsou splněny podmínky pro přiznání podpory v nezaměstnanosti (§ 20).

U výbavného naproti tomu novela podmínky přiznání dokonce v jistém směru zmírňuje (dávajíc je již po dosažení 30 příspěvkových měsíců při vystoupení z pojištění) avšak jednak omezuje jeho výši zmíněným již maximem 80% pojistného, jednak zavádí snížení nebo zánik ostatních nároků z pojištění v důsledku vyplacení výbavného (§ 35, odst. 3). Toto ustanovení bylo vztaženo i na výbavná vyplácená přede dnem účinnosti novely (čl. II, § 1).

Proti výhodám osob, které nepatří k typu pensijního pojištěnce a nezřídka tvoří nepříznivá rizika pro nositele pojištění, směřují tato ustanovení novely:

1. Vynětí z pojistné povinnosti nejbližších příslušníků rodiny (§ 2, bod 3) a jiných sporných kategorií (artisté, profesionální sportovní hráči, zaměstnanci bez služebních požitků, samostatní podnikatelé vyučující na odborných školách atd.).

2. Zpřísnění invalidity osob, které již po 5 let nejsou povinně pojištěny, tedy opět zpravidla osob, které dobrovolně v pojištění pokračují, patříce svým životním povoláním do jiné sociální kategorie než povinní pensijní pojištěnci (§ 17, odst. 3).

3. Definitivní zrušení uznávacího poplatku, jímž se udržovaly nabyté čáky; i v těch případech, kde se uznávací poplatek platil již od doby před novelou č. 117/1934, (která uznávací poplatek pro budoucnost zrušila), je nutno — pod ztrátou nároků (čák) z pojištění — dobrovolně pokračovati v pojištění (čl. II, § 3).

4. Do této skupiny zákonodárných opatření novely patří z části i zrušení zákupu let (§ 61 ve znění před novelou).

5. Nejvýznamnějším z ustanovení tohoto druhu jest však nová úprava čekací doby, která byla až dosud stanovena jednotně (60 příspěvkových měsíců). Novela stanoví pro některé dávky zvláštní čekací doby [pro starobní důchod podle § 20, odst. 2 a 3, pro výbavné podle § 35, odst. 1, bod b)], získání obecné čekací doby 60 měsíců pak ztěžuje dvěma předpisy § 16, odst. 2: Není-li čekací doba získána do 45. roku věku, prodlužuje se o počet chybějících měsíců; a příspěvkové měsíce dobrovolného pokračování v pojištění počítají se do této čekací doby pouze jednou polovinou.

O všech těchto omezovacích resp. ztěžovacích ustanovení lze říci, že nepostihují

velikou většinu pojištěnců, t. j. nezkracují typického pensijního pojištěnce, a že téměř všechny nacházejí svůj vzor v obdobné právní úpravě říšsko-německé. Typickému pensijnímu pojištěnci novela naopak přináší řadu zlepšení (viz níže).

Dalším významným opatřením, jímž novela sleduje dosažení účelu výše uvedeného sub b), jest příspěvek Protektorátu Čechy a Morávy Všeobecnému pensijnímu ústavu. Jde tu jednak o roční paušální částku 90 milionů korun [§ 72 a)], jednak o úhradu dvou třetin nákladu na přídavky k důchodům (čl. III odst. 9). Jiná odvětví sociálního pojištění důchodového dostávají příspěvek protektorátní již delší dobu. Státní příspěvek k jednotlivým odvětvím sociálního pojištění je ostatně zejména v Říši i v jiných zemích zjevem obvyklým a je plně odůvodněné sociálně politickým zájmem státu a celku obyvatelstva na osudu sociálního pojištění pracujících vrstev.

Zvýšení pojistného (§ 63) a protektorátní příspěvek podle § 72 a) jsou takto prostředkem k nápravě dosavadního stavu pensijního pojištění na straně úhrady: zmíněná omezovací ustanovení dávková jsou opatřeními k témuž cíli na straně vydání. Lze předpokládati, že také celkový příznivý vývoj zaměstnanosti a platů, který se jeví zvyšováním počtu pojištěnců a posunem jich do průměrně vyšších tříd, bude dalším příspěvkem k dosažení toho cíle, sledovaného novelou.

Mimo ustanovení sledující uvedené dva hlavní účely přináší novela řadu předpisů, které vhodně doplňují a pozměňují dosavadní právní stav, aby byly odstraněny tvrdosti, spory a nejasnosti dosavadního zákona, aby byly řešeny některé otázky procesní a aby byla zavedena určitá reforma organizace pojištění.

V těchto směrech přináší novela některá zlepšení v části dávkové. Je to především — vedle zmíněných přídavek k důchodům podle čl. III — stanovení minima pro vychovávací příplatky (§ 22, odst. 2, který však současně stanoví i maximum příplatku), výhodnější počítání průměru aktivních požitků, který jest horní mezi výše invalidního nebo starobního důchodu (§ 24, odst. 1), nová úprava zvýšení důchodů pro bezmocnost (§ 23, § 28), zavedení důchodu pro pozůstalou starší sestru nebo dceru pojištěnce (§ 34, odst. 4), rozšíření okruhu osob, majících nárok na pohřebné (§ 38, odst. 4) a výhodnější posuzování důsledků úrazového důchodu nebo výdělku kon-

kurujícího s důchodem (§ 44, odst. 3, 4).

Do této skupiny výhod pojištěnců náleží též nový § 61, jež umožňuje podnikateli, který zaměstnává svoje zaměstnance v cizině, provést a platit jejich dobrovolné pojištění.

Důležitá jsou ustanovení administrativní a procesní, jichž účelem jest usnadnit, urychlit a zjednodušit administrativu provádění pojištění. Tak zkracuje novela lhůtu pro podání přihlášek (ze 14 na 5 dní, § 5, odst. 1), naproti tomu osvobozuje zaměstnavatele od povinnosti hlásiti změny služného, které nemění zařazení do tříd (§ 5, odst. 2). Dává důchody až od prvního dne měsíce následujícího po vzniku nároku (§ 39, odst. 1). Nutí žadatele o dávku dodat nositeli pojištění včas potřebné doklady pod sankcí neúčinnosti uplatnění nároku (§ 47, odst. 6). Usnadňuje nositeli pojištění exekuci vymáhání pojistného novými předpisy o ručení za pojistné (§ 69, § 70) atd.

Novela přináší dále řadu nových předpisů o mimořádných druzích pojištění (přínojištění, pojištění novinářů, pojištění u náhradních ústavů a o jejich organizaci).

V oddílu pensijního zákona o řízení pojišťovacím zmírňuje novela podstatně veškerý formalismus při podávání veškerých úřadům správním (§ 129, § 133), nově upravuje instituty obnovení řízení a navrácení v předešlý stav a řeší důsledně otázku vázanosti soudů a správních řadů prejudiciálními rozhodnutími vdanými v oboru pensijního pojištění (§ 159).

V oddílu o organizaci pojištění konečně přináší novela změny v organizaci Všeobecného pensijního ústavu, které odpovídají duchu doby a zásadám veřejné správy, platným v Říši. » Pužman.

Význam »Právnicka« v osmdesáti letech, Praha, 1942, str. 35.

Odběratelé »Právnicka« obdrží zvláštní otisk z časopisu »Sborník věd právních a státních« (roč. 42, seš. 1), věnovaný přehledu publicistické činnosti »Právnicka« za 80 let (r. 1861—1941). Příspěvky jsou vesměs od profesorů pražské fakulty na doklad úzké pracovní souvislosti mezi universitou a »Právnickem«. J. Krčmář ve stručném článku pojednává o právu soukromém, které v »Právnicku« zaujímalo vždy značné místo, zásluhou našich nejlepších civilistů Randy, Stupeckého, Tiltsche a j. Z civilně-procesního práva vykazuje sporné řízení největší počet článků

podle zjištění Fr. Štajgra. Poněvadž »Právník« byl dlouhou jedinou tribunou naší právní vědy, jest samozřejmé, že věnoval právu a řízení trestnímu velkou pozornost a to zejména trestnímu právu hmotnému s hlediska spíše praktického, jak konstatuje V. Solnař. Zcela stručně několika řádky upozorňuje J. Hoetzl na veřejné právo. J. Drachovský omezuje se hlavně na výpočet článků o politické ekonomii a finančním právu. Nejobsáhleji pojednává Th. Saturník o právních dějinách a zjišťuje, že nejvíce rozprav z tohoto oboru napsali Brandl, Haněl a Čelakovský; význam různých článků je důležitý i pro dnešní dobu. Ve velmi zajímavé závěrečné studii upozorňuje B. Tomsa na filosofickou orientaci »Právníka«, která po dobu prvních čtyř desetiletí byla nejasná, poněvadž časopis nepřinesl jediného právně-filosofického pojednání. Tento nezájem vysvětluje Tomsa vlivem positivismu, jenž zavedl kult vědeckosti jako

pouhé synthese vědeckých poznatků. Teprve začátkem tohoto století ozvaly se hlasy upozorňující, že právní věda nevyhovuje tempu kulturního a hospodářského vývoje a že vůbec její vědeckost jest někdy pochybná. V české právní vědě ovšem směry volnoprávní pevně nezakotvily a o normativní teorii vede se boj. Obě však znamenají, že v přítomnosti právní věda nastoupila opět cestu k právní filosofii.

Během osmdesáti let prodělal »Právník« různé etapy vývoje: počáteční doba znamenala soustředění nejlepších vědeckých i praktických právníků; později vznik četných jiných právnických časopisů měl ochuzující vliv na »Právníka«, zvláště když i členové pražské právnícké fakulty chovali se k svému časopisu macešsky. Též různé polemiky a kritiky nikterak nepřispěly ke zvýšení úrovně časopisu. Zdá se, že jubilejním osmdesátým ročníkem začíná se vraceti »Právník« ke své dobré tradici, což lze jen vítati.

Kžk.

Po časopisech.

Oprávnění k titulu »architekt«.

Zajímavé rozhodnutí vrchního soudu v Praze (ze dne 28. dubna 1942, čj. R. VII 80/42) uveřejňuje časopis »Soutěž a tvorba« v čís. 6., ročník XV. (str. 86) o oprávnění užívati titulu »architekt« ve firmě:

»První soud zamítl žádost stavitele J. V., aby v obchodním rejstříku před jeho jméno byl připojen titul »architekt«, ježto tento titul se nepřiznává absolventům nižší průmyslové školy.

Rekursní soud zrušil toto usnesení a vrátil věc prvému soudu k doplnění řízení a k novému rozhodnutí z těchto důvodů: Soud první stolice odvolává se na rozhodnutí nejvyššího soudu ze dne 7. března 1911, č. R. II 189/11 (Právník 1911 str. 827) a uvádí, že podle stálé praxe přiznává se titul »architekt« jen absolventům vysoké školy nebo vyšší odborné školy a tento požadavek nemůže být nahrazen výkonem povolání stavitele, který má jen státní průmyslovou školu v J., která jest nižší průmyslovou školou. Uvedené rozhodnutí poukazuje však ke dvěma závažným okolnostem. Především k tomu, že čl. 16 odst. 2 obch. zák. dovoluje, aby znění firmy obsahovalo bližší označení osoby, sleduje tedy princip objektivní pravdy, aby firma odpovídala skutečným v ní obsaženým,

a za druhé jest podle tohoto rozhodnutí též přihlížeti k tomu, jaký význam se přikládá označení »architekt« v nejširších kruzích, pro něž užívání firmy je určeno, a jaký názor o významu titulu architekt jest všeobecně ustálen. Poněvadž od názoru vysloveného v uvedeném rozhodnutí uplynula již značně dlouhá doba (od roku 1911), a poměry i názory se mění, jest třeba zjistiti dnešní názor zmíněných širších kruhů dotazem u ústředny obchodních komor v Praze a jednoty společenstev stavitelů v P., jak to navrhuje stěžovatel ve své stížnosti. Mimo to bude třeba přezkoumati tvrzení stěžovatelovo o jeho činnosti projektantské a dáti jeho veškeré námitky přezkoumati v zmíněném zájmovém korporacím, aby tak bylo zjištěno, zda praxe od roku 1911 se změnila, či nikoliv. Obchodní komoře bude zejména třeba předložiti celé spisy k prozkoumání.«

Kryptonymní tvorba a její ochrana.

Pod uvedeným nadpisem uveřejňuje advokát Dr. Pavel Forman v 5. čísle ročníku XV. časopisu »Soutěž a tvorba« zajímavý článek, z něhož uvádíme:

Uveřejněný původský rejstřík, předepsaný v § 39 aut. zák., který dříve byl veden ministerstvem školství a národní osvě-